

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 60/12
Λουξεμβούργο, 10 Μαΐου 2012

Απόφαση στην υπόθεση C-368/10
Επιτροπή κατά Κάτω Χωρών

Το δίκαιο της Ένωσης δεν είναι καταρχήν αντίθετο προς τη δημόσια σύμβαση για τη σύναψη της οποίας η αναθέτουσα αρχή απαιτεί ή εκφράζει την επιθυμία ορισμένα από τα παραδοτέα προϊόντα να είναι βιολογικής καλλιέργειας και να προέρχονται από το δίκαιο και αλληλέγγυο εμπόριο

Εντούτοις, η αναθέτουσα αρχή οφείλει ιδίως να χρησιμοποιεί λεπτομερείς τεχνικές προδιαγραφές αντί να κάνει μνεία συγκεκριμένων οικολογικών σημάτων πιστοποιήσεως ή συγκεκριμένων σημάτων πιστοποιήσεως

Το ολλανδικό ιδιωτικό σήμα πιστοποιήσεως ΕΚΟ χορηγείται για προϊόντα των οποίων η σύνθεση βασίζεται σε ποσοστό 95 % σε συστατικά προερχόμενα από βιολογική καλλιέργεια. Υπεύθυνο για τη διαχείριση του σήματος αυτού είναι ένα ίδρυμα του ολλανδικού αστικού δικαίου του οποίου σκοπός είναι η ενίσχυση της βιολογικής καλλιέργειας. Το σήμα πιστοποιήσεως MAX HAVELAAR έχει επίσης ιδιωτική προέλευση και υπεύθυνο για τη διαχείρισή του είναι ένα ίδρυμα του ολλανδικού αστικού δικαίου, σύμφωνα με τα πρότυπα που έχει ορίσει η διεθνής κεντρική οργάνωση Fairtrade Labelling Organisation. Το σήμα πιστοποιήσεως αυτό χρησιμοποιείται σε πολλές χώρες μεταξύ των οποίων οι Κάτω Χώρες. Αποσκοπεί στην προώθηση των προϊόντων που διακινούνται στο πλαίσιο δίκαιων και αλληλέγγυων εμπορικών συναλλαγών, πιστοποιώντας ότι τα προϊόντα για τα οποία έχει χορηγηθεί αγοράστηκαν από οργανώσεις μικρών παραγωγών στις αναπτυσσόμενες χώρες έναντι δίκαιου τιμήματος και υπό δίκαιους και αλληλέγγυους όρους.

Τον Αύγουστο 2008 η επαρχία Noord-Holland (Κάτω Χώρες) δημοσίευσε προκήρυξη δημόσιου διαγωνισμού για την προμήθεια και τη λειτουργία αυτόματων μηχανημάτων καφέ. Στην προκήρυξη αυτή τονιζόταν η σημασία που απέδιδε η επαρχία Noord-Holland στην εντονότερη χρήση βιολογικών προϊόντων διακινούμενων στο πλαίσιο δίκαιων και αλληλέγγυων εμπορικών συναλλαγών για τα αυτόματα μηχανήματα καφέ. Επιπλέον, επισημαινόταν ότι «η επαρχία Noord-Holland χρησιμοποιεί κατά την κατανάλωση καφέ και τσαγιού τα σήματα πιστοποιήσεως MAX HAVELAAR και ΕΚΟ» και ότι, ει δυνατόν, και τα υπόλοιπα συστατικά, πέραν του καφέ και του τσαγιού, όπως το γάλα, η ζάχαρη και το κακάο, έπρεπε να είναι σύμφωνα με τα ανωτέρω σήματα πιστοποιήσεως. Λίγο αργότερα, διευκρινίστηκε με ενημερωτική ανακοίνωση ότι θα γίνονταν δεκτά και άλλα σήματα πιστοποιήσεως «εφόσον στηρίζονταν σε παρόμοια ή στα ίδια κριτήρια».

Βάσει των ανωτέρω στοιχείων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή άσκησε προσφυγή λόγω παραβάσεως κατά των Κάτω Χωρών υποστηρίζοντας ότι δεν τηρήθηκε η οδηγία για τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων¹. Η Επιτροπή προσάπτει μεταξύ άλλων στην επαρχία ότι στο πλαίσιο των τεχνικών προδιαγραφών (οι οποίες καθορίζουν το αντικείμενο της σύμβασως) προέβλεψε την υποχρεωτική χρήση των σημάτων πιστοποιήσεως ΕΚΟ και MAX HAVELAAR, ή, τουλάχιστον, σημάτων πιστοποιήσεως που να στηρίζονται σε παρόμοια ή στα ίδια κριτήρια σε σχέση με τον παραδοτέο καφέ και το παραδοτέο τσάι.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει συναφώς ότι οι τεχνικές προδιαγραφές μπορούν να καθορίζονται με αναφορά σε επιδόσεις ή λειτουργικές απαιτήσεις, οι οποίες μπορούν να περιλαμβάνουν περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά. Το σήμα πιστοποιήσεως ΕΚΟ, δεδομένου ότι στηρίζεται σε

¹ Οδηγία 2004/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 2004, περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών (ΕΕ L 134, σ. 114, και διορθωτικό, ΕΕ 2004, L 351, σ. 44)

περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά και ότι πληροί τις προϋποθέσεις που απαριθμούνται στην οδηγία, συνιστά «οικολογικό σήμα πιστοποιήσεως» υπό την έννοια της οδηγίας αυτής. Εντούτοις, η επαρχία Noord-Holland, επειδή στη συγγραφή υποχρεώσεων προέβλεψε ότι ορισμένα παραδοτέα προϊόντα πρέπει υποχρεωτικώς να φέρουν ένα συγκεκριμένο οικολογικό σήμα πιστοποιήσεως αντί να χρησιμοποιήσει τις λεπτομερείς προδιαγραφές στις οποίες βασίζεται το εν λόγω οικολογικό σήμα πιστοποιήσεως, καθόρισε μια τεχνική προδιαγραφή που δεν είναι συμβατή με την οδηγία. Όσον αφορά την απαίτηση σχετικά με το σήμα πιστοποιήσεως MAX HAVELAAR, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, λόγω του αντικειμένου της, η απαίτηση αυτή συνιστά όχι τεχνική προδιαγραφή, αλλά όρο εκτέλεσης της συμβάσεως. Επομένως, το Δικαστήριο απορρίπτει τη σχετική αιτίαση της Επιτροπής χωρίς να εξετάσει εάν ο όρος αυτός διατυπώθηκε κατά τρόπο σύμφωνο προς την οδηγία.

Στη συνέχεια, η Επιτροπή προσάπτει στην επαρχία Noord-Holland ότι όρισε ως κριτήριο αναθέσεως (ώστε να καταστεί δυνατή η επιλογή της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς κατά την κρίση της αναθέτουσας αρχής) ότι τα παραδοτέα συστατικά, πέραν του καφέ και του τσαγιού, πρέπει να φέρουν τα σήματα πιστοποιήσεως ΕΚΟ και/ή MAX HAVELAAR. Το Δικαστήριο υπογραμμίζει συναφώς ότι η οδηγία δέχεται τη δυνατότητα των αναθετουσών αρχών να επιλέγουν κριτήρια αναθέσεως στηριζόμενα σε εκτιμήσεις περιβαλλοντικής και κοινωνικής φύσεως. Οι εκτιμήσεις κοινωνικής φύσεως μπορούν να αφορούν τους χρήστες ή τους αποδέκτες των έργων, των προμηθειών ή των υπηρεσιών που αποτελούν αντικείμενο της συμβάσεως, αλλά και άλλων προσώπων. Επιπλέον, όπως προκύπτει από τη διατύπωση του επίμαχου κριτηρίου αναθέσεως, το κριτήριο αυτό αφορούσε αποκλειστικά τα συστατικά που επρόκειτο να παραδοθούν, χωρίς να έχει συνέπειες ως προς την γενική πολιτική αγορών των διαγωνιζομένων. Επομένως, το κριτήριο αυτό αφορούσε προϊόντα των οποίων η προμήθεια αποτελούσε ένα μόνο τμήμα του αντικειμένου της εν λόγω συμβάσεως. Κατά συνέπεια, δεν υπάρχει καταρχήν λόγος για να απαγορευθεί η εφαρμογή κριτηρίου αναθέσεως που συνδέεται με τη διακίνηση του προϊόντος στο πλαίσιο δίκαιων και αλληλέγγυων εμπορικών συναλλαγών.

Όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να διατυπώνονται τέτοια κριτήρια αναθέσεως, το Δικαστήριο εκτιμά ότι τις σχετικές διευκρινίσεις παρέχουν οι κανόνες της οδηγίας σχετικά με τη χρήση οικολογικών σημάτων πιστοποιήσεως στο πλαίσιο του καθορισμού των τεχνικών προδιαγραφών. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο νομοθέτης της Ένωσης επέτρεψε στις αναθέτουσες αρχές να κάνουν χρήση των κριτηρίων στα οποία στηρίζεται ένα οικολογικό σήμα πιστοποιήσεως προκειμένου να καθορίσουν ορισμένα χαρακτηριστικά του προϊόντος. Ωστόσο, δεν τους επιτρέπει να αναγάγουν ένα οικολογικό σήμα πιστοποιήσεως σε τεχνική προδιαγραφή. Το σήμα αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνον ως απόδειξη ότι τα προϊόντα που το φέρουν διαθέτουν τα χαρακτηριστικά που το σήμα αυτό καθορίζει, υπό τη ρητή επιφύλαξη οποιουδήποτε άλλου πρόσφορου αποδεικτικού μέσου. Επομένως, η επαρχία, προβλέποντας, στο πλαίσιο της επιλογής της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, την προμείωση όσων προϊόντων φέρουν συγκεκριμένα σήματα πιστοποιήσεως αντί να απαριθμήσει τα κριτήρια στα οποία στηρίζονται τα σήματα αυτά και να επιτρέψει την απόδειξη με κάθε πρόσφορο μέσο ότι ορισμένο προϊόν πληροί τα εν λόγω κριτήρια, καθόρισε ένα κριτήριο αναθέσεως που δεν είναι συμβατό με την οδηγία.

Τέλος, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι η υποχρέωση που επιβλήθηκε στον ανάδοχο να τηρήσει τα «κριτήρια που αφορούν τη σύμφωνη με την αρχή της αιφόρου ανάπτυξης πολιτική αγορών» και «την κοινωνικώς υπεύθυνη δράση των επιχειρήσεων», είναι αντίθετη προς την οδηγία. Το Δικαστήριο κρίνει ότι η επαρχία Noord-Holland, καθόσον επέβαλε την υποχρέωση αυτή στο πλαίσιο της συγγραφής υποχρεώσεων, καθόρισε ένα ελάχιστο επίπεδο τεχνικής ικανότητας το οποίο δεν επιτρέπεται από την οδηγία.

Επιπλέον, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αρχή της διαφάνειας συνεπάγεται ότι όλοι οι όροι και οι λεπτομέρειες διεξαγωγής του διαγωνισμού πρέπει να είναι διατυπωμένοι με σαφήνεια, με ακρίβεια και χωρίς αμφισημία στην προκήρυξη του διαγωνισμού ή στη συγγραφή υποχρεώσεων. Με τον τρόπο αυτό, αφενός, παρέχεται σε όλους τους διαγωνιζόμενους που είναι ευλόγως ενημερωμένοι και επιδεικνύουν τη συνήθη επιμέλεια η δυνατότητα να κατανοούν το ακριβές περιεχόμενο των όρων και των λεπτομερειών αυτών και να τους ερμηνεύουν με τον ίδιο τρόπο και, αφετέρου, η αναθέτουσα αρχή είναι σε θέση να ελέγξει με αποτελεσματικότητα αν οι προσφορές των

διαγωνιζομένων ανταποκρίνονται στα κριτήρια που διέπουν τη σχετική σύμβαση. Πάντως, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι οι απαιτήσεις να τηρηθούν, αφενός, «τα κριτήρια που αφορούν τη σύμφωνη με την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης πολιτική αγορών και την κοινωνικώς υπεύθυνη δράση των επιχειρήσεων» και, αφετέρου, η υποχρέωση συμβολής στη «σύμφωνη με την αρχή της αειφόρου ανάπτυξης διαμόρφωση της αγοράς του καφέ και στην οικολογική, κοινωνικώς υπεύθυνη και οικονομικώς αποδοτική παραγωγή του καφέ» δεν έχουν τον απαιτούμενο βαθμό σαφήνειας, ακρίβειας και ενάργειας.

Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο κρίνει ότι οι Κάτω Χώρες παρέβησαν τις υποχρεώσεις που υπέχουν από την οδηγία για τη σύναψη των δημοσίων συμβάσεων.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η προσφυγή λόγω παραβάσεως στρέφεται κατά κράτους μέλους το οποίο, κατά την Επιτροπή ή ένα άλλο κράτος μέλος, δεν τηρεί τις υποχρεώσεις που υπέχει από το κοινοτικό δίκαιο. Αν το Δικαστήριο διαπιστώσει την ύπαρξη παραβάσεως, το καθού κράτος μέλος πρέπει να συμμορφωθεί με την απόφαση το συντομότερο. Σε περίπτωση που η Επιτροπή θεωρήσει ότι το κράτος μέλος δεν συμμορφώθηκε προς την απόφαση, μπορεί να ασκήσει νέα προσφυγή, ζητώντας την επιβολή χρηματικών κυρώσεων.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582